

Megjelenik
1 évfolyam 12 íven,
egyes szám a hónap 1-én.
Előfizetési díja:
1 forint.

IRODALMI SZEMLE.

KIADÓ ÉS SZERKESZTŐ:
LUGA LÁSZLÓ.

Hirdetések
kétszer hasábozott
petitsoronként
6 krajczárral
számíttatnak.

Eger, VII. évfolyam.

7. szám.

Julius 1-én, 1882.

Elnöki beszéd,

melylyel **Zsendovios József** prépost-kanonok ur az egri egyházmegyei irodalmi egyletnek 1882. jun. 20-án tartott közgyűlését meguyította.

Tisztelt közgyűlés!

A testvéri szeretet és tisztelet őszinte érzelmeivel üdvözlöm Önöket, kik egyesületünk közgyűlését jelenlétökkel megtisztelték.

Alapszabályaink értelmében a közgyűlés feladata: számot adni a lefolyt év működéséről, és megállapítani a jövő év teendőit.

A közgyűlés ezen fontosságánál fogva, örömmel ismerem fel Önök szíves megjelenésében, helyeslését egyesületünk céljainak és azon törekvésnek, melylyel azokat, az egyház és haza javára, megvalósítani igyekszünk.

Aki korunk vallás-erkölcsi állapotát és jelen társadalmi viszonyainkat némi figyelemmel kíséri: az minden nagyobb nehézség és hosszabb gondolkodás nélkül könnyen fölismeri, hogy a napjainkban aggodalmat keltő társadalmi nyugtalanság, és a mindig tovább terjedő vallás-erkölcsi sülyedés, nem lehetnek valamely mulékony, és az emberi akarat elhátározásaira kívülről ható befolyásnak okozatai, melyek egyszerű külső rendszabályokkal megszüntethetők; hanem úgy kell azokat tekinteni, mint természetes, logikai következményeit azon téves tanoknak és bölcsészeti rendszereknek, melyek kitartó következetességgel folytatva, manap csaknem mindenütt, a tanszéken, a törvényhozási termekben, és a sajtóban teljes uralomra jutottak.

E tanok és rendszerek a tudomány és az emberi ész méltósága nevében, megtagadva minden természetfölöttit, tehát az Isten létezését is, a kinyilatkoztatott hit- és erkölcsi igazságokat, mint a gondolkozó emberi ész és haladás békóit tüntetik fel; a vallást méltóságától, tekintélyétől és jogos befolyásától megfosztják, intézményeit kigúnyolják és az embert elszakítva Teremtőjétől, úgy állítják elő, mint a ter-

mészet fiát, ki végcéljában nem bir semmi magasabb rendeltetéssel; nem képes, és nem hivatott egyébre, mint élvezni és meghalni.

Nem tekinthetem feladatomnak, hogy a jelen alkalommal ezen téves és az emberi méltóságot mélyen sértő elveknek, vagy azok káros következményeinek bővebb fejtegetésébe bocsátkozzam: egyedül jelezni kívántam azokat, hogy rámutassak az irányra, melyet követnünk és a kötelességekre, melyeket — szemben ezen törekvésekkel — teljesítenünk kell.

Semmi sem természetesebb, mint legyőzése annak, ki ellenfelével sikra száll a nélkül, hogy biztosítaná magának a fegyver és a tér azon előnyeit, a melylyel ellenfele bír, és a melyen megtámadtatik.

Igy van ez a szellemi téren is, az eszmék és elvek harcában.

A keresztényellenes elveknek sajnosan tapasztalt hódítása, melyet az elmék és szivekben teszen, legbiztosabban a kinyilatkoztatott hitigazságok buzgó hirdetése és alapos tanítása által állítható meg.

A jelszó, mely alatt a keresztény hit- és az általa alapított társadalmi rend leginkább ostromoltatik: a tudomány és felvilágosodás. Küzdjünk ezen támadás ellen az igaz tudomány és felvilágosodás fegyvereivel; mutassuk ki, hogy a természet-tudományoknak, általunk is hálával elismert és nagyabecsült vívmányai, nincsenek ellentétben, sem Isten létevel, sem a keresztény dogmák tanaival; ne hallgassunk el egyetlen rágalmat sem, melylyel egyházunk és annak intézményei bántalmaztatnak. A történelem bizonyítja, hogy az egyház a népek felvilágosodásának anyja s a tudomány és mivelődés leghivebb öre, ápolója és fentartója. A történelem ezen adatait állítsuk szembe a rágal-

makkal. Azoknak pedig, kik társadalmi bajaink felett panaszkodnak, és azok orvoslását az egyházon kívül, annak mellőzésével keresik, hirdessük nyíltan, hogy egyedül ő bírja „a társadalmakat fentartó és megmentő elveket, a tekintély tiszteletét, a szabadság zaboláját, az engedelmesség kötelmét, a család és tulajdon örök törvényeit.”

A jobb jövő, az emberek és az államok nyugalma, a társadalmi rend állandósága csak úgy remélhető biztosan, ha a keresztény hitélet ismét fölvirágzik, ha az emberek lelkét és szívét a vallás igaz tanai fogják áthatni; ha a keresztény felfogás érvényesül a közéletben, a tudomány és törvényhozás termeiben, ha az egyház visszanyeri az államban azon méltó helyet, melyet isteni nagysága, a nemzetek és népek közjáva megkíván.

Ez vallásos lelkünk mindennapi imája; ez hazafiúi szívünk forró óhaja; ez törekvéseink célja, egyesületünk feladata!

De miért folytassam ezen teendőink szükségességének fejtegetését Önök előtt, kik mind ezt nálamnál jobban átérzik, a mint ezt fényesen bizonyítja szives megjelenésök, és azon ügyszereket, melylyel egyesületünk szellemi és anyagi érdekeit oly kitaratóan gyámolítják.

Miért idézzem a francia, olasz és németországi, vagy a belga katolikusoknak a jó irányú sajtó érdekében kifejtett tevékenységét, és idevonatkozólag ismételve hozott fontos határozatait? igen, miért tegyem ezt? midőn fiúi hódolattal hivatkozhatom Pápa Ő szentségének f. évi február hó 15-ről Olaszország érsekei és püspökeihez intézett apostoli iratára, melyben mély bölcseséggel és legfőbb apostoli tekintélyével kifejtvén azon kötelelességeket, melyeket a katolikusoknak a hit, egyház és társadalom érdekében jelen viszonyaink között, — teljesíteniök kell, az irodalmi működésre nézve a többi között ezeket írja: „Deinde permagni refert publicari et longe lateque fluere salubriter scripta. Qui capitali odio ab Ecclesia dissident, scriptis editis decertare, iisque tamquam aptissimis ad nocendum armis uti consueverunt. Hinc teterrima librorum colluvies, hinc turbu-

lenta et iniquae ephemerides, . . . nec ullae sunt tam absurdae, pestiferaeque opiniones, quas non disseminare passim aggrediantur. Huius igitur tanti mali, quod serpit quotidie latius, sedulo prohibenda vis est, nimirum oportet severe et graviter adducere multitudinem, ut intento animo sibi caveat, et prudentem in legendo delectum religiosissime servare velit. Praeterea scripta scriptis opponenda, ut ars, quae potest plurimum ad perniciem, eadem ad hominum salutem et beneficium transferatur, utque inde remedia suppetant, unde mala venena quaeruntur.”

Tisztelt közgyűlés! Pápa Ő szentségének ezen apostoli iratában egyesületünk céljaira nézve nagy megnyugvást és buzdítást találunk. Ha eddig a jó irányú sajtó pártolására és irodalmi működésre ügyszereketből vállalkozánk, ezután azt, mint anyaszentegyházunk látható feje által szükségesnek kimondott hivatászerű köteleltséget igyekezzünk teljesíteni. „Intelligent omnes, hogy ismét Ő szentsége szavaival éljek — quicumque amat catholicum nomen, tempus iam esse conari aliquid, cum nemo celerius opprimatur, quam qui recordi securitate quiescunt. . . . Neque enim hac filios lege Ecclesia aut educavit, ut cum tempus et necessitas cogeret, nullam ab eis opem expectaret, sed ut singuli eorum otio, privatisque utilitatibus salutem animarum et incolumitatem rei christianae anteponerent.” Nagy és jelentőségteljes apostoli szózat ez! Hivatva van a katolikus sajtó ügyének mindenütt új lendületet adni, egységes és összhangzó működését biztosítani. A francia katolikusok közelebb tartott nagy gyűlésökben már is határozatilag kimondották, hogy ahhoz kívánnak ragaszkodni, mert úgy tekintik azt, mely nemcsak Olaszország számára, hanem minden országra nézve kifejti a katolikusok köteleltségeit a sajtó iránt. Fogadjuk mi is, tisztelt tagtársak, fiúi hódolattal Ő szentsége ezen csodálatra méltó encyclicáját. Kövessük szorosán az abban kijelölt irányt és elveket. Ez biztosítani fogja működésünk sikerét; értéket, erőt és tekintélyt kölcsönöz törekvéseinknek. És ezzel a közgyűlést Isten nevében megnyitottak nyilvánítom.

Szemle.

Oltványi Pál. **A jeruzalemi szent sir és lovagrendjének rövid története.** Szeged, 1882. 8. r. I—VIII. 222. lap. Ára 1 ft 50 kr. A szerző arc- és Jerusalemi városának térképével.

Azon alkalomból, hogy az érdemes szerző a jeruzalemi szent sirról nevezett katonai lovagrend középkeresztjével lett földiszítve, írta a fent címzett munkát. Érdekes könyv, melyet szerző dicséretes gondnal s tiszta magyarsággal írt. Nyolcz fejezetből áll, melyekben történeti hűséggel írja le Jerusalemi város, a szent sir s a patriarkai szék történetét; értekezik a lovagok s a keresztes hadak korszakáról, az egyházi lovagrendekről, a jeruzalemi sz. sir őreiről a múltban és jelenben. Szerző főérdeke, hogy az e tárgyra vonatkozó adatokat nagy gondnal összegyűjtötte s egy rendszeres egészbe állította össze. E művel egyháztörténelmi irodalmunk valóban gazdagabb, miért is szerzőnek szívesen mondunk köszönetet.

Gundy Mihály. **Egyház-politikai czikkek.** A születési-, értelmi- és birtok-aristokratiának ajánlva. II. kötet. Pécs, 1882. 8. r. 474. lap. Ára 1 ft.

Szerző, mint jeles egyház-politikai czikkíró rég ismeretes, különösen a M. Állam hasábjairól. Nem elégszik meg azzal, hogy magvas czikkei csak a kath. lap hasábjain haljanak meg, hanem már a második vaskos kötetet adja ki, célja levén azokat könyvalakban minél szélesebb körben elterjeszteni. Hogy nem nyereszkedés, hanem a jó s igaz ügy melléti buzgalom vezeti czikkei kiadására, elég fényesen bizonyítja az, hogy a jövedelem egészben Péter-fillérekre fordíttatik.

E második kötetben 24 czikk foglaltatik, némelyik hat részre is osztva s így a felvett tárgy alaposan van kidolgozva. Czikkeiben foglalkozik a protestans Angliával, a katolikus Franciaországgal. Több czikkben polemizál, felvilágosít, tanít, lelkesít. Megvalljuk, hogy így könyvbe összeállítva sokkal érdekesebb olvasmányt képeznek szerző czikkei, mint hirlapban megszagatva. A kik a komoly s tanulmány-nyal írt olvasmányokat kedvelik, G. M. czikkeiben sok élvezetést találhatnak. A munkát

belbecséért is, de a szép czél iránt való tekintetből is ajánljuk t. olvasóink figyelmébe.

Gaszner Andreas. **Pastoral.** Bearbeitet für angehende und wirkliche Seelsorger von Dr. Andreas Gaszner, Pastoral-Professor an der theol. Facultät zu Salzburg. Mit Approbation des hochw. Fürsterzbischofl. Ordinariates. Salzburg 1881. Diszes nagy kötet X. 1241. XII. lap.

A „Salzburger Kirchenblatt“-nak hazánkban is igen ismert érdemdús szerkesztője a múlt év végén fejezte be fentjelzett „Lelekipásztorkodástanát“, mely nem csupán kivonata ama tizenhárom év előtt kiadott négy kötetes nagy munkájának: „A lelekipásztorkodástan kézikönyve;“ hanem, mint a tudós szerző előszavában kifejti, habár a nagyobb kézikönyvnek berendezését és fölosztását megtartotta is, arra törekedett, hogy úgy a kezdő, mint a működő lelekipásztoroknak egy új, majdnem teljesen átdolgozott, és lényegesen javított tankönyvet nyújtson, melyet egyszersmind a lelekipásztorkodástan tanárai is előnyösen használhassanak. Ha tehát aránylag a kézikönyv anyagához sokat rövidíteni kellett, egyéb tárgyak annál behatóbban adattak elő, többféle javított, és igen sok új hozzá adatott. Lényeges átdolgozás kiváltképen a töredelem szentségeit illető több szakasznál történt, és pedig egy lehetőleg enyhe, azonban mind a mellett alaposan támogatott praxis javára, mely bizonyára a lelkészkedő papságnál készséges és örömteljes fogadtatásra fog találni.

A főt. szerző úr maga is a tanári pályája előtt 15 évig a lelekipásztorkodás terén működ-
vén, nagy tapintattal és járatossággal választja ki előadandó tárgyait. A merő theoretikus és a mindennapi praxisban nélkülözhető kérdéseket röviden tárgyalja, más lélekbe járó tárgyakat azonban annál bővebben és a legapróbb részletekig körülményesen ad elő; úgy hogy, miután állításait mindenkor a legbiztosabb tekintélyekkel támogatja, és a római congregatiók legújabb keltű határozataira alapítja, minden a lelekipásztorkodással foglalkozó áldozárnak biztos és teljes megnyugtató szolgáló vezérfonalat nyújt kezébe. Tekintélyes mun-
*

kája nem csak saját főpásztorának dicséretével és helybenhagyásával jelent meg, hanem számos más németthoni, sőt ha nem csalódom, néhány magyarországi főpap is kiváló dicséretekkel halmozták el a fáradhatlan szorgalmú szerzőt. Miért is eléggé nem ajálhatjuk becses művet mindazon hazánkbeli paptársainknak, kik a német nyelvet birják, és ezen valóban nagyszerű lelkipásztorkodási műnek hasznát vehetik.

Mi már e munkának belső oeconomiaját illeti, szerző nem használja az eddig divott hármas felosztást, mely a lelkipásztorkodástannak anyagát a magisterium, ministerium és regimen szerint osztályozta; hanem miután a 12 lapnyi bevezetésben a lelkipásztorkodás magasztos, fontos, sőt isteni rendeltetéséről igen ékesen és valódi papi, egyházas lelkületét, sőt lelkesedését feltüntetve szólott volna, munkáját két részre osztja, melyek elsejében a lelkipásztorkodás tényezőjéről, alanyáról, t. i. a „pástor“-ról, személyes tulajdonságairól, kelleméiről, hivatásáról, és életmódjáról szól. Ezen rész, bár igen rövid, csak a 66-ig lapig terjed, mégis bámulatos jártasságot tanúsít a papi élet minden viszonyaiban, kitünő olvasottságot, és általában kellő határozott egyházi irányt, melyet sokszor az egyházi írók műveiben sajnosan nélkülözünk.

A második rész ugyancsak terjedelmes, és az egy hitelmezést — a catecheticát — kivéve mindent a legkimerítőbben átölel. Szerző azzal menti magát, hogy miután az osztrák egyetemeken, és egyes egyházmegyei theologiai facultásoknál a „Katechetik“ majdnem mindenütt külön tantárgyul kezeltetik, ő azt munkájába föl nem vette; pedig a munka értékének emelésére, és a mű teljességének kikerekítésére eme fontos tárgynak a többiekhez hasonló alapos és tanulságos előadása és beillesztése tagadhatlanul nagy nyomatókkal birt volna. Egyébiránt ezt korántsem megrovásképen mondjuk, sőt főképp a német theol. irodalom számos kitünő catechetikai kézikönyvet bir fölmutatni, melyek a hiányt bőven fedezik; hanem ha egy tekintetben valamit elhagyott a szerző úr, bőven kipótolja azt, amaz óriási munkát követelő, mindent átölelő figyelmet bizonyító, az egyház törvényeiben úgy mint a legkitünőbb hittudósok irataiban rendkívüli olvasottságról és jártasságról tanúskodó mély tudomány, éles ítélet, ala-

pos tájékozottság, mely páratlan munkájának minden lapján fényesen tündöklök, és azt a pástoralis, moralis, sok tekintetben az egyházi jogra nézve is az arany tanácsok, utasítások, szabályok és rendeletek valóságos kincstárává tesszik. Szerző ezen második részét két főszakra osztja ismét. Ezek elsejében az „Ige“ hirdetéséről, a 2-dikban pedig a „Liturgia“-ról beszél. Itt újra 1-ör a sz. mise áldozatról, 2-or pedig a szentségek kiszolgáltatásáról szól, függelékben a Sacramentaliakról is megemlékezőn. Végre egy rövid külön fejezetben ezen czim alatt: „Seelsorgliche Disciplin.“ melyet „lelkipásztori fegyelemmel“ gondolok legjobban lefordíthatni, tárgyalja a tulajdonképeni „Regimen“-t. Szerző szerint ugyanis a lelkész részéről tulajdonképeni értelemben „imperium sacrum“-ról nem lehet beszélni, miután a lelkészpásztor sem törvényhozói, sem (in foro externo) birói vagy végrehajtó hatalommal nem bir. És itt az oly annyira tisztelt szerzővel nem lehetek egy értelemben; hisz már dicső nagy sz. Gergely pápa szavai szerint is „Ars artium est regimen ammarum.“ mely regimen alatt az ő jeles lelkipásztorkodási művében nem csupán a penitentiartás kiszolgáltatását, hanem a híveknek mindennemű kormányzását is érti és tárgyalja. Jól tudom, és vallom is azt, hogy az anyaszentegyházat Krisztus urunk parancsából a sz. Péter utódjával lelki egységben lévő apostol-utódok, a püspökök, „quos spiritus sanctus posuit regere Ecclesiam Dei,“ kormányozzák; ők hozzák a törvényeket, ők bíraskodnak, ők birják a legfőbb végrehajtó hatalmat is. De mint ugyanezek kiküldöttei, mandatarisai, vicariisai az egyes hitközségek lelkipásztorai vigyáznak föl, hogy a törvények megtartassanak, ők feddik meg, és büntetik is híveiket, ha azokat megszegik, és mint főpapjuk helyettesei azok rendeleteit végre is hajtják. Nem tudok tehát megelégedni t. szerző urnak ama concessiójával, hogy mégis bizonyára megvan a lelkipásztornak ama joga és kötelessége, hogy az ugynevezett „vigilantia pastoralis“-t gyakorolja, melyet másképp lelkipásztori fegyelemnek is nevez. Igenis, ez is okvetlenül szükséges; mint például a felügyelet a templomra, iskolákra, sz. edényekre, betegek, haldoklókra foglyokra sat. de a merő fölügyeletnél nem állapodhatik meg a lelkipásztor. Magasztos hivatása őt épen ezen

fontos életbe vágó ügyekben tényleges beavatkozásra, sokszor bíráskodásra és végrehajtásra készíti, egyáltalában a valóságos kormányzást kötelemvé teszi. De hiszen szerzőnk sem látszik ezt oly ridegen érteni, hisz ő részint az idevaló pontokat szórványosan adott alkalommal tárgyalta, részint magában az oly röviden végzett utolsó fejezetben is oly lelkesen beszél, oly utasításokat ad, melyek a pusztá vigilantia hatáskörét messze tulszárnyalják.

Míndezek után legyen szabad azon szerény észrevételt tennünk, hogy valódi nyereség volna, ha emez epochalis mű hazai irodalmunkba átültetnénk. Bold. Szilassynk akkor becses, de sok tekintetben elavult munkáján kívül nem emlékszem, hogy magyar nyelven léteznék eredeti lelkipásztorkodástan. Egyik egyházmegyei irodalmi iskolája fordított le, úgy gondolom, egy nemes munkát, de annak becsé semmi esetre sem mérközhetik meg a jelen kitünő művel. Igen üdvös és hasznos munkára vállalkoznék tehát valamelyik papnövelde lelkes fiatalsága, ha a magyar egyházi olvasó közönséget a theol. irodalom eme gyöngyével megajándékozna. Faxit Deus!

Egyházsónoklati kérdések.

Irtá egy kassa-egyházmegyei áldozár. Kis 8-adr. VIII. és 216 lap. Ára 1 frt 40 kr. Budapest, 1882. Tettey Nándor és társa bizománya.

Az ezen kötetben foglalt egyházsónoklati körbe vágó értekezések, mintegy tanulmányok, essayk, legnagyobb részt már napvilágot láttak a „Religio“-ban, s már ez alkalommal is figyelmet gerjesztettek. Az „egy kassa-egyházmegyei áldozár“ most is megtartja ugyan incognitóját; s bármennyire szeretnők is tudni a munka szerzőjét, a névtelenség nem gátol abban, hogy kimondjuk, hogy ezen cikkek együttes megjelenését örömmel üdvözljük. Jó az, ha a lapjainkban megjelent magvasabb, összefüggő értekezések így együtt is kiadatnak, s így számosabbak részére válnak hozzáférhetőkké.

A külső csinos kiállításnak megfelel a munka beltartalmának csinosága is. A névtelen szerző az aesthetikai elméletek s az egyházsónoklat iránt annyira lelkes francia szerzők és minták után dolgozott, a mit egynémely részletre nézve előszavában maga is bevall. Ez ter-

mészetes volt. A francia u. n. spiritualistikus bölcsészet sokat foglalkozott az aesthetika alapkérdéseivel; s a mely nemzetnek irodalomtörténetében egy Bossuet, Bourdaloue, Massillon, mind egyházi szónokok, oly kitünő helyet foglalnak el, az bizonyára gyakran fog az általok művelt szak irodalmi méltatására visszatérni; az a kitünőbb francia egyházi szónokok által mintául vett szentatyáknak szónoki szépségeit kellő figyelemben fogja részesíteni. Szerzőnk ily légkörben dolgozván, rajta is meglátszik a francia könnyedség utáni törekvés, az előadásnak élénksége itt, majd meg ott röviden philosophikus odavetett gondolatok. Sajnos, hogy különben nem ritka példái és idézeteiben nem igen foglalkozik a magyar egyházsónoklati irodalomból vett részletekkel, s csak itt-ott mond általánosságban egyet-mást, a mi nekünk is szól.

A munka 5 tanulmányra oszlik. I. Az egyházi szónoklat forrásai. (Szabályok és tehetség. Az ihlet. Az indulat. Sz. Pál ékesszólása.) II. Szónoklat és művészet. (A dialektika. A styl. A szép és fenséges. A népszerű. Aranyszáju sz. János.) III. Az előkészület. (A humaniorák. Hittudomány. A szentírás. Keresztény régiség. A minta.) IV. A rögtönzés. (A természetes beszéd és recitálás. Gondolkodó és rögtönző. A rögtönzés módszere. Bridaine.) V. Költészet, próza, ékesszólás. (A művészet legrégebb formája. A költészet és próza közötti különbség. Az ékesszólás költészet-e vagy próza? Az egyházi ékesszólás célja.)

Mint ezen tartalomjegyzékből is látszik, a szerző sok kérdést fejteget, s deductióit nyomban alkalmazza az egyházsónoklati szakra. Kiválóan hangsúlyozza a külalaknak szépségét. Felette érdekes kitérések vannak egy-egy kis fejezetben. Azonban engedje meg nekünk szerző, hogy megtegyük azt az észrevételt, hogy művében gyakran nagyon eszményi álláspontra helyezkedik, hogy a francia modor, a tulságos előszeretete rajta is erőt vesz néha.

A mi a rögtönzésre vonatkozókat illeti, véleményünk szerint a rögtönzés mindig a kiváló tehetségeknek marad fentartva, s a rögtönzésnek aligha lesz valaha módszere. A géniek valomásaiból megtudhatjuk ugyan, mi módon segítették elő rögtönző tehetségöket, ez azonban csak az érdekes példát fogja adni, bámulatra inkább, mint követésre, s legkevésbé sem ar-

ra, hogy szerintök rendszerbe lehetne foglalni a rögtönzés szabályait. Különbö maga a szerző is törekedett e pontban lehetőleg a mérséklet körében maradni.

Ismét mondjuk: élvezettel olvastuk e kis munkát, már csak azért is, mert nagyon elkel az minálunk, hogy a külalak szépsége, a kidolgozás mennél inkább hangsúlyoztassék, s épen

azért hiszszük is, hogy a tárgya iránt oly nagy előszeretettel viseltető, széleskörű olvasottsággal, s a tárgyba belemélyedésre hivatottsággal bíró szerzőnek ez nem lesz utolsó e szakbeli munkája. A ki ilyet ír, azt csak szerénysége tarthatja vissza, hogy nevét a munka élére helyezze.

Irodalmi vegyesek.

— *Az egri egyházmegyei irodalmi egylet* mult hó 20-án tartotta VI. r. közgyűlését, igen szép számú részvevők jelenlétében. Z s e n d o v i c s J ó z s e f prépost-kanonok d. e. 10 órakor nyitotta meg az ülést azon velős beszéd kíséretében, melyet lapunk mai száma egész terjedelmében közöl. Ezután a titkár, Szmda Viktor, számot adott az egylet mult évi működéséről s átalán az egylet ügyeiről. A bűnbánat szentségéről írt azon értekezésnek, mely ez alkalommal az egylet által 100 forintnyi elismerő jutalomban részesült, szerzője, a közgyűlésen felbontott jeligés levél szerint: R é p á s s y J á n o s, főegyházi hitszónok, képzőintézeti tanár. A catechetikai kérdést illetőleg, a 150 forint pályadíjat, a bírálók ítélete szerint teljesen sikerült dolgozatával, elnyerte: F o n y ó P á l, kalocsamegyei pap, bajai segédlelkész. A veleegyütt pályázó dolgozatok szintén dicsőre méltóknak találtatván, jeligés leveleik felbontattak. Kitént, hogy az „Ezek pedig megírtak stb.“ jeligéjü munka szerzője R é p á s s y J á n o s, az „A kinek lelkét eltöltötte stb.“ jeligés dolgozaté pedig: Petrovics Gyula nagykallói segédlelkész és hitelemző. Az egylet tehát ez évben kitűzött pályakérdéseivel szerencsés sikert ért el, alkalmat adván oly munkák megírására, melyek majdan megjelenvén, hasznot fognak tenni egyházirodalmunknak. Az ülés további folyamában, K a n d r a K a b o s igen sikerült értekezést olvasott fel egri egyházmegyénk történetének megírásáról, mely szerint az egylet ezentúl kiválóan az egri egyházmegye története megírásának szentelné erejét, e téren foglalkoztatná tagjait, s e célból mihamarabb kérdőpontokat tartalmazó s betöltendő iveket bocsátana ki a legkönnyebben nyerhető törté-

neti adatok beszerzése tárgyában. Ezen indítvány igen érdekes eszmecserére nyújtott alkalmat. Ezután a közgyűlés kimondá, hogy a jövő évben is tűz ki pályakérdéseket. Ezután D a n i e l i k J. vál. püspök ur a közgyűlést azon kellemes kijelentéssel lepte meg, hogy a jövő ősszel szándékozik az irod. egylet közgyűlése előtt egy értekezéssel befejezni azon dolgozatainak sorát, melyeket a scholastika philosophiának méltánylásául eddig írt, mit a közgyűlés éljenzéssel fogad. Valóban az irodalmi egylet folyton előbbre megy; lassan, de lankadatlanul tör előre, s az ilyen közgyűlések nagyon alkalmasak arra, hogy az iránta való érdeklődést és rokonszenvet felköltsék másokban, első sorban pedig az egri megyei papságban.

— *Jelentés.* „November hava, a tisztítóhelyen szenvedő lelkek emlékének szentelve“ c. Dosenbach I. j. t. atya után fordított munkám második kiadásban megjelenvén, tisztelettel kérem a kath. irodalom barátait, különösen a ft. papságot, miszerint e munkát, híveik közötti kiosztás céljából, tömeges megrendeléseikkel pártfogolni sziveskedjenek. A husz ivre terjedő, XVI. rétü munka ára, bérmentes küldéssel, 60 kr. vagy három intent. elvállalása. Jelentem egyszersmind, hogy „Szentirási magyarázattan“ c. munkám még mindig megrendelhető 1 forint. 10 krért. vagy öt intent. szives elvállalása mellett; ezen utóbbi munkát is bérmentesen küldöm. Szatmáron, 1882. Dr. Lessenyey Ferenc, papnöveldei hittanár.

— *Egyházi beszédek.* Strasser Marcian ferenczrendi áldozár Budapesten, előfizetést hirdet „Májusi gyöngyvirág“ cím alatt megjelenő tizenhat egyházi beszédre, melyek Mária

tiszteletére vonatkoznak. A könyv 10—11 ivre fog terjedni. Előfizetési ára 1 frt. s ez összeg a szerzőhöz, Budapest, Ferencziek zárdája, intézendő angusztus végeig.

— *A Vaticán levéltáraiban őrzött, Magyarországot illető történeti emlékek nem sokára közkinccsé fognak válni főpapjaink s káptalanaink nagylelkű, hazafias áldozatkészsége által.* Junius 4-ikén a Szent-István-Társulat ülés-termében egy értekezlet tanácskozott ez ügyben Haynald Lajos bibornok érsek ő eminenciája elnöklete alatt. Jelen voltak: Ipolyi Arnold besztercebányai, Császka György szepesi, Schusster Konstantin kassai és Németh József püspökök; Markusz, Latinovics, Tárkányi, Fraknoi, Bubics és Vagner kanonokok, Füssy Tamás, Ortway Tivadar és Csaplár Benedek, részben úgy mint távol levő főpapok és káptalanok megbizottai.

Haynald bibornok előadta, hogy a váradi káptalan indítványára, Magyarország számos főpapja, káptalana, birtokos szerzete, egyes dignitáriusa jelentékeny ajánlatokat tettek oly czélból, hogy a szentszék levéltáraiban őrzött, Magyarország egyházi és politikai történetét illető emlékek méltó munkában közrebocsáttassanak. A kezdeményező káptalan által fölkérve, mindenekelőtt a pápa megegyezését és helybenhagyását kérte ki, mit ő Szentsége a legnagyobb készséggel megadni méltóztatott. — Ekkoráig máris 70,000 forint ajálatott meg főpásztoraink, káptalanok, szerzetesrendek, egyes dignitáriusok által a költségekre, s a várandó összegek még többre fognak menni.

Az értekezlet a vállalat megindítását Ipolyi Arnold püspök elnöklete alatt: Dankó és Knauz esztergomi, Römer és Fraknoi váradi és Tárkányi Béla egri kanonokokból álló bizottságra ruházta. A vállalat pénzalapjának kezelésére pedig a Szent-István-Társulat kéretett fel.

— *Magyar könyv Szt.-Terézia háromszázados ünnepén.* Folyó évben lesz háromszáz éve, hogy Szt.-Terézia, ezen kitünő reformátor és hírneves misztikus író meghalt. Honfitársai Spa-

nyolországban méltóan akarják megülni halála háromszázados évfordulóját. Az ünnepély egy része abban fog állni, hogy írott műveiből, melyek minden művelt nyelvre le vannak fordítva, nemzetközi kiállítást rendeznek. Ezen kiállításon Magyarország is képviselve lesz, a mi dr. Nogáll János felszentelt püspök urnak köszönhető, a ki ez alkalomra kiadja Szt.-Teréziának egyik művét magyarul. A könyv kiállítása fényes lesz. A magyar olvasó közönség számára szánt közönséges kiadáson kívül lesz kétféle diszkiadás: az egyik diszes valinpapíron, száz példányban; a másik a legdrágább és legfinomabb elefántcsontpapíron, csak tiz példányban. Mind a két kiadásnak minden lapja gyönyörű keretbe lesz foglalva, mely a tiz példányban a nemzeti trikolorot gyönyörű kombinációban tünteti fel. A nyomdai kiállításához méltó lesz a könyvkötői. Ezen tiz rendkívül diszes példányból, melyeknek darabja hat kilogrammot nyom, a nagylelkű kiadó egyet Szalamankába küld a kiállításra, egyet Rómába, a vatikáni könyvtár számára, egyet felséges urunknak, egyet az akadémiának, egyet a győri karmelitáknak stb.

— *Kazaly Imre* előfizetést hirdet ily című munkájára: „Élet és társadalom.“ Tartalmát a szerzőnek különféle hírlapok és folyóiratok hasábjain megjelent kisebb munkálatai fogják képezni. A mű 10 -12 ivre fog terjedni. Lesznek benne elbeszélések és társadalmi czikkek. A mű szept. közepén fog megjelenni. Ara 85 kr, de 4 intentio elvállalása mellett is megrendelhető. A tiszta jövedelem fele része péter-fillér gyanánt ő szentsége javára esik.

— *Értesítés.* Van szerencsém a ft. papsággal tudatni, hogy „A bold. szüz Mária tisztelete“ stb. című, a budapesti kir. kath. egyetem hittani kara által 800 frttal jutalmazott pályanyertes munkából 15 intentióért szolgálhatok. Ára különben 3 frt 50 kr. A munka bérmentve küldetik. Megrendelések Bogácsra, posta helyben Borsodmegyében intézendők. *Sullay István*, bogácsi lelkész.

Könyvészet.

Baráth Ferencz és *Böhm Károly*. Magyar philosophiai szemle. I. évfolyam. 3 füzet. Megjelenik kéthavi füzetekben. Ára egész évre 5 ft. Aégner Lajos.

Ei léklap. Hahnekamp József, sopronyi népiskolai igazgató urnak s aranyéremkereresztesnek 1881. évi november hó 29-én tartott 50 éves tanítói jubileum ünnepélye alkalmából. Összeállította a kath. népiskola tanítótestülete, kiadta a sopronyi kath. iskolaszék. Soprony, 1882. n. 8. r. 27. lap.

Kanyurszky György. Maszkil sirjedhidhüth. Örömköltevény-ének Rudolf és Stefánia ő fen ségeik egybekelése alkalmából és tiszteletökre írta Wolf József, kalocsai rabbi; bírálja Kanyurszky Gy. Külön lenyomat a Philologiai Köz löny 1881. évi júniusi füzetéből. Budapest, 8 lap.

Kanyurszky György. A klasszikus arab nyelvtan kézikönyve. Iskolai és magán használatra. Szerző sajátja. Bécs, 1882. II. füzet, 98—250 lap. Ára 3 ft. A szakférfiak által dic sért munka.

* *Kazaly Imre*. A katolikus egyházjogtan kézikönyve, különös tekintettel Magyarország jogi viszonyaira. Harmadik ujonnan átnézett és bővített kiadás. I. II. kötet. Vác, 1882. 8. r. 830 lap.

Knauz Ferd. Monumenta Ecclesiae Strigoniensis jussu et sumptu Eminentissimi et Reverendissimi Domini Joannis Cardinalis Simor, Principis Primatis, Archi-Episcopi Strigoniensis cet. cet. Ordine chronologica disposuit, dissertationibus et notis illustravit Dr. Ferdinandus Knauz, Abbas de Szerfel, Ecclesiae Metrop. Strigon. Canonicus cet. cet. Tomus secundus. Ab

anno 1253. ad annum 1321 — 1 — 927. cum 6 tabulis lithographicis et 14 sigillis ligno incisis. Strigonii 1882. Typis descripsit Gustavus Buzárovits. 118 iv negyedrébten. Ára 10 frt. Kapható csakis a szerzőnél.

* *Kellner Lőrincz*. Gondolatok a tanítás és nevelés köréből. A 10 kiadás után átdolgozta Szücs János ó becsei tanító. Budapest, 1882. 8. r. Kapható a fordítónál Ó-Becsen; ára 1 frt 50 kr.

* *Pátkai (Seidel) Pál*. Egyházi beszédek. A válogatott magyar katolikus egyházi beszédek gyűjteményéből, melyet dr. Pátkai (Seidel) Pál pátkai plébános állított össze jelesb magyar hitszónokok műveiből, megjelent a második kötet, adventtől a husvéti ünnepekig terjedő alkalmi beszédekkel. Összesen negyven négy beszédet közöl, Pázmány Pétertől, Lonovics Józseftől, Majer Istvántól (az ismeretes István bácsi), Fogarassy Mihálytól, Pellet Ödöntől, Szabó Imre püspöktől stb. A kötet egy frtjával megrendelhető a szerzőnél Pátkán, utolsó posta Lovasberény.

* *Stöckl Albert*. A vallás bölcselete. Harmadik melléklet a „Bölcsélet tankönyvé”-hez. A II. kiadás után fordították: Répássy János és Dr. Zafféry Károly. Eger, 1882. 1—160 lap. E füzethez, mely csinos kiállításban jelent meg, még egy jön, mely Stöckl-féle kiadvány befejezését fogja képezni. A megrendelőknek kedvezményül szolgál, hogy az utolsó füzet ára, bár 3 ivvel terjedelmesebb lesz, mint az eddigiek, mégis 50 kr-ra van szabva. A vallás bölcselete összesen 18 ivből áll s külön is megrendelhető 1 frt 50 kr-ért.

TARTALOM:

Elnöki beszéd, mondott az az egri egyházmegyei irod. egy let közgyűlésén.
Szemle: Öltványi Pál. A jerusa-

lemi sz. sir és lovagrendjének rövid története.
Gundy Mihály. Egyházipolitikai czikkezesek.

Gaszner Andreas. Pastoral. Egyházsónoklati kérdések. Irodalmi vegyesek. Könyvészet.

A megrendelések teljesítésére ajánlja magát **Szolcsányi Gyula**, könyvkereskedő Egerben.

Nyomatott az érseki lye. könyvnyomdában, Egerben, 1882.